

II skyrius

Arklių užkalbėjimas

Detektyvai važiavo į Klaipėdą – miestą prie Baltijos jūros, kuriame gyveno šeima, priglaudusi Vincentą, kai jį buvo ištikęs sunkiausias gyvenimo etapas. Kovui neįprastas šiltas oras leido džiaugtis išsiilgtais saulės spinduliais. Automobilio salone kvepėjo saldymedžiu.

Vincas, atsirėmęs į dureles, kairės rankos alkūne laikė kiek pasvirusią galvą, o dešine, beveik jos nejudindamas, prilaikė vairą. Važiavo pirmąja juosta, nieko nelenkė. Molė, žvelgdama pro keleivio langą, bandė nuspėti charakterius žmonių, kurie galėjo paveikti detektyvo pasaulio, dorovės ir laimės suvokimą. Kai Vincas jai pasakė, kur jie keliauja, Molė pradėjo galvoti apie žmogaus ydas ir stiprybes, kurios galėtų padėti pačioje sunkiausioje lig šiol turėtoje byloje.

– Mole, – kreipėsi Vincas po gerą pusvalandį trukusios tylos, – pirmoji auka buvo 52 metų žurnalistė Amanda R.

– Taip, – atsakė Molė ir pridūrė, – ji buvo rasta redakcijoje, kai pasiliko vėlai dirbti prie naujausio straipsnio.

– Apie ką ji rašė?

– Paskutinis straipsnis buvo skirtas leistino greičio viršijimui važiuojant automobiliu. Ji ėmė interviu iš kalinčių žmonių, dėl greičio viršijimo padariusių avarijas, per kurias nukentėjo žmonės. Ji net atliko eksperimentą aiškindamasi, kiek žiemą vairuotojas „sutaupyty“ laiko, jei viršytų greitį, – jei vairuotojas, keliaudamas iš vieno miesto į kitą, tarp kurių yra 132 km, važiuotų vietoj leistino 110 km/h greičio 22 kilometrais per valandą greičiau, t. y. 132 km/h.

– Kiek? – susidomėjęs Vincas pakreipė galvą į Molę.

Molė paskaičiavo sutaupytą laiką minutėmis ir pateikė atsakymą Vincui.

Uždavinys Nr. 13

„Rizikuojame, statome ant kortos gyvenimą stengdamiesi sutaupyti kelias minutes. Nors dabartiniuose automobiliuose yra greičio ribotuvai bei sumontuotas nelaimės išvengimo scenarijus, tačiau dauguma automobilių entuziastų specialiai juos perprogramuoja. Greičio problema vis tiek išlieka mirties priežastimi“ – mąstė Vincentas. – O kas nutiko antrajai aukai?

– 54 metų Jonas D. – paprastas statybininkas, rastas statybiniame vagonėlyje, – patikslino Molė.

– Ką statybininkų brigada tuo metu statė?

– Pastaruojų metu vis populiarėjančius „Cheopso“ ligonių centrus – 17 aukštų statinius, primenančius piramides. Kiekviename aukšte yra 5 kvadrato formos kambariais daugiau nei virš jo esančiame. Pati tokio statinio viršūnė turi būti sudaryta iš trijų kambarių, virš jų – žaliuojantis stogas ir erdvės, kuriose lankosi pacientai.

– Kiek reikia kambarių, norint pastatyti tokią piramidę? – pasiteiravo Vincentas.

Uždavinys Nr. 14

Išgirdęs Molės atsakymą, jis niekaip nesureagavo, nors galiausiai įsidrąsino atskleisti savo neišprusimą. – O kodėl apskritai žmonės pradėjo statyti tokios formos gydymo įstaigas? – paklausė ir virš vairo emociškai ištiesė abi rankas.

– Piramidė spinduliuoja teigiamą energiją ir padeda visiškai išgydyti vėžį, depresiją ir kitas ligas, nuo kurių anksčiau žmonės mirdavo. Tačiau piramidė turi būti pastatyta taisyklingai – jos briaunas reikia tiksliai nustatyti vakarų, rytų ir šiaurės kryptimis. Priešingu atveju statinys pasižymės negatyvios energijos poveikiu.

Automobilio salone vėl buvo tylu. Vincentas mąstė apie statinius, jų įtaką sveikatai, o Molė pirštu perbraukė lango stiklą vis sekdamą lašelį išorinėje lango pusėje. Ties pusiaukele trumpai nulijo.

– O trečioji auka? – kiek netikėtai vėl paklausė Vincas.

– Vaidas V. – 48 metų inžinierius, projektavęs naujai tiesiamo kelio stotelių išdėstymą. Pastaruoju metu dirbo prie greitkelio.

Molė greitkelį prilygino funkcijai:

$$f(x) = 2x - 16$$

Čia: $f(x)$ – greitkelį atitinkanti funkcija

Ji du skirtingose pusėse išsidėsčiusius kaimelius sutapatino su taškais $A(5; 4)$ ir $B(-3; 5)$. Auka stengėsi rasti tokį greitkelio tašką, iki kurio atstumai nuo abiejų kaimelių būtų vienodi. Jame būtų statoma autobuso stotelė. Molė greitai paskaičiavo šio taško koordinates ir gavo tas pačias reikšmes, kurios buvo nurodytos ir aukos užrašuose. Panaudojusi koordinates funkcijoje, sužinojo atstumą kilometrais nuo gyvenviečių iki stotelės, o atsakymą suapvalino iki vienetų.

Uždavinys Nr. 15

Iki Klaipėdos likus dešimčiai kilometrų, Vincas išsuko iš pagrindinio kelio. Molė pro šiek tiek pravertą automobilio langą pajuto lig tol nepatirtą kvapą, kurį kiek sustiprino priešpriešis vėjas.

– Taip kvepia tikroji gamta, – pamatęs Molės susidomėjimą iškart patikslino Vincas ir paslapčia šyptelėjo.

Automobilis, pavažiavęs žvyrkeliu kelis kilometrus, pasuko pro ganyklas, kuriose po niūrios žiemos saule mėgavosi arkliai. Molės, pamačiusios žolėdžius, žvilgsnį galima būti prilyginti vaiko, pamačiusio Kalėdų senelį vasaros viduryje, žvilgsniui. Vienu metu jos akyse atsispindėjo nuostaba, susidomėjimas ir baimė. Su šiais jausmais ji buvo susidūrusi anksčiau, tyrimo aplinkybėmis, o dabar viskas spindėjo gyvenimiškais spalvomis. Galiausiai Vincentas privažiavo iš tikro medžio pastatytą gyvenamąjį namą, kiek tolėliau matėsi ūkinis pastatas ir didelės arklidės. Dar net nepriartinusi prie namo, Molė pamatė, kad jų pusėn mojuoja pusamžis vyras.

– Tai mano... – Vincas akimirksniui luktelėjo tarsi apgalvodamas savo ryšį su šiuo žmogumi ir galiausiai su pasididžiavimu pabaigė sakinį, – broli.

Molė, nepratusi prie artimo ryšio su žmonėmis, buvo apkabinta kaip seniai nematyta giminaitė – iš pradžių Vincento brolio, paskui iš gyvenamojo namo atėjusios jo žmonos. Nauja patirtis, kurią turėjo įsisavinti šilkaveidė, buvo Vincento plano dalis. Tikras ir nesužadintas žmogiškumas, betarpiškas bendravimas ir pasiaukojimas yra stipriosios žmonijos savybės, kurios pastaraisiais metais ėmė blėsti.

– Kur tėtis? – paklausė Vincas brolio.

Jis rankų mostu parodė į arklides.

Molė rinko informaciją visomis formomis: kvapais, jausmais, žmonių santykiais. Priėjusi prie gyvenamojo namo, ranka perbraukė per medinę gėlėmis išpieštą langinę. Galiausiai Vincas palietė jos pečius ir nukreipė link arklidžių paragindamas:

– Eime aplankyti tėčio.

Eidamas Vincas instruktavo viešnią apie vieną gražiausių ir protingiausių sutvėrimų Žemėje:

– Arklys jaučia tavo nuotaiką ir emociją, reaguoja į intonaciją, gali užuosti daug geriau negu šuo. Arklio matymo kampas siekia 350° . Jeigu jis būtų apskritame 20 metrų spindulio aptvare, kaip manai, kokio ploto būtų jo akloji zona?

Uždavinys Nr. 16

Molė susiskaičiavo plotą, kurį išreiškė ir procentais: apskaičiavo, kurią dalį jis sudaro nuo viso ploto ir gautą skaičių suapvalino vienetų tikslumu. Atsakymas kiek nustebino, bet Vincentas tęsė toliau:

– Jeigu jo galva palinkusi prie žemės, tai jis tyrinėja artimą aplinką, jei pakelta į viršų – tolimą. Deja, bet jo regėjimas yra prastesnis negu žmogaus. Viena akimi mato neryškiai ir visada

pakreipia galvą, kad abiem matytų ryškiau. Taip pat negali išskirti raudonos spalvos iš kitų, bet tai nereiškia, jog jos nemato.

– O ką jie jaučia, – jau visai šalia arklidžių paklausė Molė.

– Arkliai jaučia kiekvieną musės nutūpimą, bet gali iškęsti itin didelį skausmą ir to visai neparodyti. Mūsų arklidėse esantys keturkojai yra ypatingi.

– Kuo? – susidomėjusi paklausė šilkaveidė.

– Jie čia gyvena laisvai, nėra kinkomi. Didžiąją savo gyvenimo dalį jie praleido vergaudami despotiškiems žmonių įgeidžiams.

Ižengusius į arklides detektyvus pasitiko švelnus žvengimas ir trepsėjimas kanopomis. Vincas uždėjo ranką ant Molės pečių ir leido eiti pirmai, o pats neatsilikdamas ėjo iš paskos. Šilkaveidės žvilgsnis mėtėsi tai į vieną pusę, tai į kitą, o arkliai įsistebeilydavo į viešnią ir pakaitomis suprunkšdavo.

– Kuo jie mintą? – pasiteiravo Molė.

– Jų maisto racioną sudaro daržovės ir grūdinės kultūros, – tai pasakęs Vincas kiek susimąstė. – Pamenu, kaip vesdavausi tuos tris ristūnus mankštintis, – detektyvas mostelėjo ranka į aptvarą, kuriame stovėjo trys arkliai, ir tęsė toliau, – pirmiausia užkandžių grįždavo tas su balta dėme ant kaktos ir pradėdavo ėsti, tada po 10 minučių grįždavo šis su margomis kojomis ir prisijungdavo prie pirmojo. Dar po 10 minučių grįždavo vėjavaikis, – rodomuoju pirštu Vincas parodė į juodą kaip anglis arklį, – ir dar po 10 minučių visas davinys būdavo suėstas.

Molė greitai įvertino, kad visų trijų arklių ėdimo sparta vienoda, ir apskaičiavo, per kiek laiko matuojant minutėmis vienas arklis suėstų visą davinį.

Uždavinys Nr. 17

Išėjus iš arklidžių, matėsi ganyklos, o už kelių šimtų metrų – aptvaras su nerimastingai besiblaškančiu arkliu. Šalia jo stovėjo senyvas žmogus ir nenuleido akių nuo keturkojo.

– Tai mano tėtis, – ranka parodė Vincas.

– Ką tavo tėtis daro?

– Jis – arklių užkalbėtojas.

Atsakymas Molės netenkino. Tą supratęs, Vincas tuoj pat suskubo paaiškinti:

– Jis juos nuramina, šnekasi su jais, gydo. Jis jiems parodo kitokią gyvenimą. Nepažįstu žmogaus, kuris geriau už jį pažinotų šiuos gyvulius.

– Bet jis dabar tik stovi?

– Kartais užtenka tiesiog būti šalia ir gyvenimas pasikeičia. Tai ir yra pamokos, dėl kurių aš tave čia atsivežiau. Norėčiau, kad suprastum vertybes, kurias mes, žmonės, šiais laikais dažnai pamirštame.

Kelias minutes taip pastovėję ir nenorėdami trukdyti ritualo, detektyvai grįžo į arklides ir dar kartą stabtelėjo prie gardo, kuriame buvo laikomas ypatingas augintinis – Moka.

Molė pirmą kartą ištiesė savo ranką link juodojo arkliuko. Pastarasis žvelgė į ją, tačiau nei per centimetrą nepajudėjo link šilkaveidės.

– Jis manęs nejaučia.

– Šiam arkliui vos ketveri metai, o žmonės jį nuo pat jaunų dienų buvo privertę tempti turistų pilnus vežimus. Vieną žiemos dieną jam tempiant pilną vežimą per užšalusį ledą, šis skilo ir arklys įkrito į ledinį vandenį bei susilaužė abi priekines kojas. Žmonės jį atvežė užmigdyti kaip nereikalingą daiktą. Tai sužinojęs, tėtis suorganizavo jo operaciją. Daug laiko praleidęs su ortopedais, dabar jis turi dvi naujas kojas.

Molė įsižiūrėjo į priekines arkliuko kojas, kurios buvo pagamintos, kaip ir jos, bei aptrauktos latekso oda su dirbtiniais šeriais.

– Jis panašus į mane, – ištarė šilkaveidė.

– Tu panaši į jį, – pataisė Vincas.

– Šis gražuolis po sudėtingos operacijos pirmąją dieną galėjo paeiti vos 6 metrus. Tačiau per kiekvieną kitą dieną jis nueidavo 6 metrais daugiau. Galiausiai išaušo diena, kada jis galėjo apeiti visą ratą aplink ganyklas, – Vincas plačiu mostu parodė į tolį.

Molė, įvertinusi, kad detektyvo rodomas ratas yra 1,5 kilometro ilgio, greitai suskaičiavo, per kiek dienų arkliukas nuėjo šį atstumą. Be to, šilkaveidė paskaičiavo, kokį iš viso atstumą metrais keturkojis buvo įveikęs per tas dienas.

Uždavinys Nr. 18

Po kelių minučių detektyvai grįžo į gyvenamąjį pastatą. Jau vakarėjo. Prie jų prisijungus Vincento tėčiui, Molė jautėsi kaip šeimos narė. Socializacijos procesas Molės sistemoje įgavo pagreitį.

Kitos dienos rytą Vincentas nusivežė kolegę prie jūros. Nors buvo gana vėjuota ir paplūdimiai – visiškai tušti, detektyvams tai nesutrukdė gerai praleisti laiko. Jie priėjo paukščių stebėjimo stotį. Akimircai nutolę nuo jūros, pasileido pėsčiųjų takeliu ir išvydo labai keistą reginį – pastaruoju metu Lietuvoje atsiradusių japoninių baltavokių paukščių būriai lesė sraigės. Jų kiautą paukščiai sudaužydavo numesdami sraigės iš tam tikro aukščio ant uolų. Tai kartodavo tol, kol kiautas suduždavo.

Molė, prisijungusi prie ornitologų asociacijos, gavo informaciją, kad, stebėjimų duomenimis, vidutinis metimų skaičius yra „n“, kol kiautas sudūžta, ir priklauso nuo aukščio x (metrais), į kurį kiekvieną kartą pakyla paukštis. Šią priklausomybę galima išreikšti formule:

$$n(x) = 2 + \frac{32}{x^2}$$

Čia: n – vidutinis metimų skaičius; x – pakilimo aukštis

Įdomu tai, kad paukščiai žino, iš kokio aukščio reikia mesti kiautą, kad bendras kilimo aukštyn kelias būtų kuo trumpesnis. Šilkavidė pirmiausia sudarė funkciją, kuri nusakė kelią paukščiui kylant aukštyn, kol jis sudaužo kiautą. Tada paskaičiavo aukštį, iš kurio reikia mesti kiautą, kad bendras kilimo kelias būtų kuo trumpesnis, ir pasidalijo šiomis įžvalgomis su Vincentu.

Uždavinys Nr. 19

– Matai, kokie protingi yra gyvūnai, tik mes kartais esame per daug užsiėmę, kad tai pastebėtume pasakė Vincas.

Po kelių minučių tylos detektyvai vėl grįžo prie jūros ir Molė užsimerkė. Abu stovėjo prieš pat jūrą ir drąsiai pasitiko brizą, kuris taršė plaukus. Šilkaveidė laukė devintosios bangos, kuri rodytų jūros alsavimą. Vincas laikė jos šaltą ranką pats nesupratęs, kaip ją pačiuo. Aplink skraidė vėjo nepabūgusios žuvėdros. Tikra menininko svajonė – nutapyti tokį paveikslą, kuriame atsispindėtų du karžygiai prieš gamtos didybę.

Po akistatos su jūra Molė su Vincu keliavo iki uosto, kuriame kiekvieną pavasarį būna dideli potvyniai ir atoslūgiai. Detektyvas pasakojo šilkaveidei istorijas iš vaikystės, kaip jis su draugais laukdavo kelto, tačiau pastarasis galėdavo įplaukti į uostą tik tada, jei vandens gylis būdavo bent 4 metrai. Molė, prisijungusi prie stebėjimų stoties, gavo informaciją, kad vandens gylį uosto vartuose, praėjus t valandų nuo aukščiausio pakilimo, galima nustatyti pagal formulę:

$$G = 2a + b \cdot \cos(st)$$

Čia: a , b , s – konstantos; t – laikas (h); G – vandens lygis (m)

Detektyvai pasiekė molą, kai atoslūgis buvo didžiausias ir vandens gylis siekė 4 metrus. Pagal Molės duomenis, po 6 valandų turėtų būti didžiausias potvynis, o vandens gylis turėtų siekti 8 metrus. Todėl ji netruko suskaičiuoti, po kiek laiko nuo jų atėjimo (didžiausio atoslūgio) keltas galės įplaukti į uostą, kai vandens gylis bus bent 6 metrai.

Uždavinys Nr. 20

– Tektų ilgai laukti, – kiek nusiminięs pasakė Vincas.

Po geros valandos jie grįžo namo. Vincas gana daug laiko praleido su savo tėčiu. Jis pradėjo nerimauti dėl Molės, kurį laiką dingusios iš jo akiračio. Vyriškis, išėjęs iš gyvenamojo pastato, patraukė link arklidžių, kuriose pro praviras duris pamatė stovinčią šilkaveidę. Iš pradžių ketinęs ją nustebinti, kuriam laikui sustingo tarpduryje ir stebėjo, kaip ji stovi prie Mocos gardo. Vos per metrą nuo arklio, įsistebeilijusi į jo akis, ji bandė prisijaukinti keturkojį. Moka kelis kartus suprunkštė ir palingavo galva, tačiau nepriartėjo prie Molės. Savo ruožtu detektyvė lėtu rankos judesiu paėmė obuolį iš šalia gardo esančios vaisių krūvelės. Tiesė skanėstą link arklio ir po truputėlį artėjo prie gardo. Juos skyręs metras virto pusmetriu, kol galiausiai obuolys nuo Mocos buvo tokiu atstumu, kad arklys panorėjęs galėjo lengvai jį pasiekti. Molė neištarė nei žodžio. Moka, regis, net nustojo šnupuoti. O Vincas, stovėdamas lauke ir žvelgdamas šį spektaklį, vos begalėjo tvirti įtampą, tačiau laikėsi atokiai. Galiausiai priekinė arklio kojos sujudėjo. Keli nerangūs mechanizuoti judesiai – ir jis jau priartėjo prie Molės rankos, pagriebė obuolį ir leidosi paglostomas. Šilkaveidė lėtais rankų judesiais perbraukė snukį, tada palietė karčius. Vincas, patenkintas atomazga, pasitraukė nuo durų ir grįžo pas namiškius.

Molė gyvulio akyse matė skausmą, patirtą žmonių prievartą ir nugalėtą baimę. Ji suvokė žmogaus galimybes būti neapsakomai žiauriu ir pastangas norint būti lygiateisiu planetos gyventoju. Šiandien ji išmoko jausti pagarbą ir nuolankumą ne iš duomenų analizės sistemos, o iš didelių rudų akių, gailiai žvelgiančių į jos artumą.